

ΕΝΟΤΗΤΑ 6.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΛΓΕΒΡΙΚΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

6.1. Τι ονομάζουμε παραγοντοποίηση;

Απάντηση:

Η διαδικασία να μετατρέπουμε μια παράσταση από άθροισμα σε γινόμενο, λέγεται **παραγοντοποίηση**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Κοινός παράγοντας

6.2. Να γίνουν οι παραγοντοποιήσεις:

- α) $2\alpha\beta - 4\alpha\gamma$
 β) $6x^3 + 3x^2$
 γ) $12x^2y + 6xy^2 - 3xy$
 δ) $15\alpha^2\beta - 25\alpha\beta\gamma + 30\alpha\beta^2\gamma$

6.3. Να γίνουν οι παραγοντοποιήσεις:

- α) $\alpha(x-1) - x + 1$
 β) $\kappa(\alpha-2) + 6 - 3\alpha$
 γ) $\alpha(2x+3y) - 7\beta(2x+3y) - (3y+2x)$

6.4. Να γίνουν οι παραγοντοποιήσεις:

- α) $(\alpha-\beta)^3 + (\alpha+\beta)^2(\alpha-\beta) - 2\beta(\alpha^2+\beta^2)$
 β) $(5\alpha-2\beta)(4x-3y) + (3y-4x)\alpha$

6.5. Να αποδείξετε ότι ο αριθμός:

$$3^{n+3} - 3^{n+2} + 3^n$$

είναι πολλαπλάσιο του 19.

Ομαδοποίηση

6.6. Να μετατρέψετε σε γινόμενα τις αλγεβρικές παραστάσεις

- α) $\alpha x + 2\alpha y + 3x + 6y$
 β) $5y - 5\omega - \lambda\omega + \lambda y$
 γ) $4\alpha y - 2\beta y + 2\alpha\omega - \beta\omega$
 δ) $15x\alpha + 6x\beta - 20y\alpha - 8y\beta$
 ε) $xy - 2x + 3y^2 - 6y$
 στ) $x^3 + x^2 + x + 1$
 ζ) $\alpha^5 + \alpha^4 + \alpha^3 + \alpha^2 + \alpha + 1$

6.7. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

- α) $\alpha + \alpha\beta - \beta - 1$
 β) $x^2 + xy - x - y$
 γ) $3\alpha^3 - 6\alpha^2 + 5\alpha - 10$
 δ) $\alpha^3 - \alpha^2\beta - \alpha\beta^2 + \beta^3$
 ε) $8xy^3 - 24y^2 - 7\alpha xy + 21\alpha$

στ) $2x^2 + x - 2xy - y$

ζ) $\alpha\beta x - \alpha\beta y - \alpha\gamma x + \alpha\gamma y$

η) $x^3 - 5x^2 + 3x - 15$

6.8. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

- α) $x^2 + (5-y)x - 5y$
 β) $\alpha(\alpha-\gamma) - \beta(\beta-\gamma)$
 γ) $x(x-3\beta) + y(\alpha-x) - \alpha(x-3\beta)$
 δ) $xy(\alpha^2+\beta^2) + \alpha\beta(x^2+y^2)$
 ε) $\kappa\lambda(\mu^2-\nu^2) + \mu\nu(\kappa^2-\lambda^2)$

6.9. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

- α) $(\alpha+\beta)(\lambda+\mu) - \gamma\lambda - \gamma\mu$
 β) $\kappa x - 2\kappa y - \lambda x + 2\lambda y + \mu x - 2\mu y$
 γ) $\alpha x - \beta x + \beta y + \gamma y - \gamma x - \alpha y$
 δ) $\alpha^2\beta - \alpha^2 + \alpha + \beta - \alpha\beta - 1$
 ε) $x^2y + xy\omega + xy\phi + y\phi\omega + x^2 - \omega^2$

6.10. Οι αριθμοί x, y είναι μη μηδενικοί και διάφοροι

μεταξύ τους. Αν $\frac{x^2+1}{y^2+1} = \frac{x}{y}$ τότε να δείξετε ότι οι

x, y είναι αντίστροφοι.

Διαφορά τετραγώνων

6.11. Να κάνετε τις παραγοντοποιήσεις:

- α) $81\alpha^2 - 49\beta^2$
 β) $3xy^3 - 27x^3y$
 γ) $45x^2y^4 - 80\omega^2$
 δ) $20\kappa^2 - 15$
 ε) $\frac{x^2y^2}{9} - \frac{1}{4}$
 στ) $1 - 4x^2$
 ζ) $1 - x^8$
 η) $16\alpha^6 - 49\beta^8$

6.12. Να υπολογίσετε τις αριθμητικές παραστάσεις:

α) $1001^2 - 1$ β) $\frac{1540^2 - 463^2}{1077}$
 γ) $\frac{62,31^2 - 37,69^2}{24,62}$ δ) $\frac{225,12^2 - 72,12^2}{297,24}$
 ε) $\frac{2004^2 - 1834^2}{1924^2 - 1914^2}$

6.13. Να κάνετε τις παραγοντοποιήσεις:

α) $a^2b - a^2 + a + b - ab - 1$
 β) $81x^4 - 16y^4$
 γ) $x^8 - 1$
 δ) $27x - 3x^3$
 ε) $20x - 5x^3$

6.14. Να κάνετε τις παραγοντοποιήσεις:

α) $a^3 - 5a^2 - 4a + 20$
 β) $2x^2y - 18y + 3x^2 - 27$
 γ) $a^2x^2 - 4a^2 - x^2 + 4$
 δ) $a^5 - 1 + a^4 - a$
 ε) $ax^2 + \beta x^2 - ay^2 - \beta y^2$
 στ) $ax^3 - a^3x(y+z)^2$
 ζ) $9a^2x^2 - 4a^2 - 9\beta^2x^2 + 4\beta^2$

6.15. Να μετατρέψετε σε γινόμενα τις αλγεβρικές παραστάσεις

i) $(5x-6)^2 - 9$
 ii) $(\mu-3\nu)^2 - 16\nu^2$
 iii) $(3\alpha-2\beta)^2 - (3\beta-2\alpha)^2$
 iv) $(x-5y)^2 - 9(x+2y)^2$
 v) $9(\alpha-2\beta)^2 - 16(\alpha+2\beta)^2$
 vi) $x^3 - x(y-z)^2$

6.16. Αν ο x είναι φυσικός αριθμός, τότε η παράσταση $(x^2+3x+1)^2 - 1$ είναι γινόμενο τεσσάρων διαδοχικών φυσικών αριθμών.

6.17. Να γίνουν οι παραγοντοποιήσεις:

α) $(4x^2-3x-18)^2 - (4x^2+3x)^2$
 β) $5(4-x^2) - (x-2)^2$
 γ) $(5-3x)(x+4) + (3x-5)(2x-3) + 9x^2 - 25$

6.18. Αν ο κ είναι ακέραιος τότε δείξτε ότι ο

$\kappa^3 - \kappa$ γράφεται σαν γινόμενο τριών διαδοχικών ακεραίων.

6.19. Έστω ν θετικός ακέραιος και $A = \nu^3 - \nu^2 + \nu - 1$.

- i) Να παραγοντοποιήσετε τον A .
 ii) Να βρείτε τις τιμές του ν , για τις οποίες ο A είναι πρώτος αριθμός.

[Απ. ii) $\nu=2$]

Διαφορά & άθροισμα κύβων

6.20. Να παραγοντοποιήσετε τις παραστάσεις

i) $a^3 - 125$ ii) $8\kappa^3 + 27$ iii) $27a^3 + 64\beta^3$
 iv) $216\omega^3 - 1$ v) $x^4 - 64x$

6.21. Να παραγοντοποιήσετε τις παραστάσεις

i) $64x^3y^6 + 27$ ii) $\frac{\kappa^6}{\mu^3} - \frac{1}{8}$
 iii) $a^6 + 64\beta^3$

Ανάπτυγμα τετραγώνου

6.22. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

α) $1 - 2x + x^2$
 β) $\kappa^2 - 4\kappa\nu + 4\nu^2$
 γ) $9x^2 + 48xy + 64y^2$
 δ) $\frac{9}{16}x^2 - \frac{3}{5}xy + \frac{4}{25}y^2$
 ε) $x^2 - x + \frac{1}{4}$
 στ) $\frac{xy}{3} + \frac{y^2}{9} + \frac{x^2}{4}$

6.23. Να μετατρέψετε σε γινόμενα τις αλγεβρικές παραστάσεις

α) $a(a+2) + 1$
 β) $9(x+y)^2 - 6y(x+y) + y^2$
 γ) $x + 1 + 2\sqrt{x}$, $x > 0$
 δ) $y^2 - 2\sqrt{3}xy + 3x^2$

6.24. Να μετατρέψετε σε γινόμενα τις αλγεβρικές παραστάσεις

α) $2ax^2 - 12ax + 18a$
 β) $x^2 - 4x^3 + 4x^4$
 γ) $x^3 + 2x^2 + x + xy + y$

Τριώνυμο

6.25. Να παραγοντοποιήσετε τα τριώνυμα

α) $x^2 - 10x + 24$
 β) $a^2 + 12a + 27$
 γ) $y^2 + 3y - 10$
 δ) $a^2 + 2a - 15$
 ε) $3x^2 - 6x - 24$
 στ) $2x^2 - 2x - 40$
 ζ) $14 - 5x - x^2$
 η) $-x^2 + 2x + 15$
 θ) $x^2 - 17x - 84$
 ι) $\beta x^2 + 6\beta x + 5\beta$

6.26. Να αποδείξετε ότι η παράσταση $A = x^2 - 5x + 6$ παίρνει θετικές τιμές, για κάθε $x > 3$.

6.27. Να παραγοντοποιήσετε τα τριώνυμα

α) $x^2 + 9ax + 14a^2$
 β) $a^2 - 4a\beta + 3\beta^2$
 γ) $\mu^2 + 4\mu\nu - 5\nu^2$

Ανάπτυγμα τετραγώνου και διαφορά τετραγώνων

6.28. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

α) $x^2 - a^2 + 6a - 9$

- β) $x^2 - 4y^2 + 4y - 1$
- γ) $9 - 9a^2 - b^2 + 6ab$
- δ) $9a^2 - 12a + 4 - 4b^2$
- ε) $1 + a^2 + 2b\gamma - 2a - b^2 - \gamma^2$
- στ) $9y^2 - 4x^2 + 4x - 1$
- ζ) $4x^2 - 36x^2 + 81 - y^2$
- η) $16y^2 - 9x^2 + 12x - 4$

6.29. Να παραγοντοποιήσετε τις παραστάσεις:

- i) $a^2 + b^2 + 2(ab - 8)$
- ii) $\kappa^2\lambda^2 - x^2y^2 + \beta^2 - \gamma^2 - 2\kappa\lambda\beta - 2\gamma\chi\gamma$
- iii) $y^2 - 4\gamma\omega + 3\omega^2 - 2x\omega - x^2$

6.30. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

- i) $a^4 + a^2 + 1$
- ii) $a^4 + a^2b^2 + b^4$
- iii) $a^4 - 11a^2b^2 + b^4$
- iv) $x^4 + 3x^2 + 4$
- v) $y^4 - 2y^2 + 1$
- vi) $25a^4 + 31a^2b^2 + 16b^4$

6.31. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

- i) $\kappa^4 + 4\lambda^4 + 3\kappa^2\lambda^2$
- ii) $x^4 + 9y^2 + 5x^2y^2$
- iii) $\kappa^4 - 13\kappa^2 + 36$

Ανάπτυγμα κύβου

6.32. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

- α) $x^3 + 12x^2 + 48x + 64$
- β) $8a^3 - 12a^2 + 6a - 1$
- γ) $a^3x + 6a^2x + 12ax + 8x$

6.33. Να παραγοντοποιήσετε τις παραστάσεις

- α) $(x+y)^3 - 3(x+y)^2 \cdot y + 3(x+y) \cdot y^2 - y^3$
- β) $(\kappa+\lambda)^3 + (\kappa-\lambda)^3 + 3(\kappa+\lambda)^2 \cdot (\kappa-\lambda) + 3(\kappa+\lambda) \cdot (\kappa-\lambda)^2$

Όλες οι περιπτώσεις

6.34. Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις:

- α) $(2x-1)(x+3) + 1 - 2x$
- β) $(a+b)(2b-a) + (a-2b)^2 - (a^2-4b^2)$
- γ) $(x^2-9)^2 - (x+3)^2$
- δ) $(2x^2-5x+2)^2 - 4x^2 + 4x - 1$
- ε) $5\kappa^3 - \frac{9}{5}\kappa$
- στ) $y^2 + 4x - 16x^2 - y$

6.35. Να παραγοντοποιήσετε τις παραστάσεις:

- i) $\kappa^2 + \lambda^2 - \kappa + \lambda - 2\kappa\lambda$
- ii) $x^2 + (2a+1)x + a^2 + a$
- iii) $\gamma^2 + 9(\beta^2 - a^2) + 6\beta\gamma$
- iv) $a^2 + \beta^2 - \gamma^2 - \delta^2 - 2a\beta + 2\gamma\delta$
- v) $a^2 + a(\beta+1) + \beta(\alpha+1) + \beta^2$

6.36. Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις

- i) $a^2 + 2a\beta + \beta^2 - x^2 + 4x - 4$

- ii) $9x^2 - 4y^2 - 4y - 1$
- iii) $x^2 - y^2 - \omega^2 + 2x - 2y\omega + 1$
- iv) $x^4 + 5x^2y^2 + 9y^4$
- v) $9(x+y)^2 - 6\gamma(x+y) + \gamma^2$
- vi) $(a^3 - 1) - 2(a^2 - 1) - (a - 1)^2$
- vii) $(\omega - 1)^3 (\omega^2 - 4) + (4 - \omega^2)$

6.37. Να παραγοντοποιήσετε τα πολυώνυμα:

- i) $(x^2-5x+6)(x-1) - (x-3)(x^2-1)$
- ii) $4(a\delta + \beta\gamma)^2 - (a^2 - \beta^2 - \gamma^2 + \delta^2)^2$
- iii) $(5a^2 + 2a - 3)^2 - (a^2 - 2a - 3)^2$
- iv) $(3x - 6)(x^2 - 1) - (5x - 10)(x - 1)^2$
- v) $(\omega^2 - 9)^2 - (\omega + 3)^2$

6.38. Να γίνει γινόμενο η παράσταση:

$$(v^2 + 3v + 1)^2 - 1.$$

[Απ. v (v+1) (v+2) (v+3)]

6.39. Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις

- α) $\kappa^4 - \lambda^4 - (\kappa+\lambda)(\kappa-\lambda)^3$
- β) $(a^2 + 1)^2 - 4a^2$
- γ) $a^6 - 1$
- δ) $(a^2 + \beta^2 - \gamma^2)^2 - 4a^2\beta^2$

6.40. Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις

- α) $4a^2 - 4a + 1 - 2a(2a-1) + 18a^3 - 9a^2$
- β) $\kappa^5 + 2\kappa^4 + \kappa^3 - \kappa^2 - 2\kappa - 1$

6.41. Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις:

- i) $1 - x^3$
- ii) $(2+x+x^2)^2 - 1$
- iii) $(2+x+x^2)^2 - x^2$
- iv) $x^3 + 2x^2 - 3$

6.42. Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις

- i) $a^3 + \beta^3 - a - \beta - a^2\beta - a\beta^2$
- ii) $a\beta^2 - a^2\beta + \beta\gamma^2 - \beta^2\gamma + a^2\gamma - a\gamma^2$
- iii) $a\beta^2 + a^2\beta + \beta\gamma^2 + \beta^2\gamma + a^2\gamma + a\gamma^2 + 2a\beta\gamma$
- iv) $\alpha^3\beta^2 - \alpha^2\beta^3 + \beta^3\gamma^2 - \beta^2\gamma^3 + \gamma^3\alpha^2 - \gamma^2\alpha^3$

Θέματα με παραγοντοποίηση

6.43. i) Να αποδείξετε ότι για κάθε τιμή των μη αρνητικών ακεραίων α, β με $\alpha > \beta$ ο αριθμός

$$\kappa = \frac{(2\alpha+1)^2 - (2\beta+1)^2}{4}$$

είναι θετικός ακέραιος.

ii) Να προσδιορίσετε τις τιμές των α, β για τις οποίες ο κ είναι πρώτος, δηλαδή είναι $\kappa > 1$ και οι μοναδικοί θετικοί διαιρέτες του είναι οι αριθμοί 1 και κ .

[Απ. ii) $\alpha=1, \beta=0$]

6.44. Αν ισχύει $(10^5 + 25)^2 - (10^5 - 25)^2 = 10^v$, όπου v φυσικός αριθμός, να βρεθεί η τιμή του v .

[Απ. $v=7$]

6.45. Να απλοποιηθεί το κλάσμα:

$$K = \frac{2+4+6+8+\dots+2002}{3+6+9+12+\dots+3003}.$$

[Απ. $K = \frac{2}{3}$]

6.46. Να γίνει γινόμενο η παράσταση

$$\Pi = \alpha^3 + \beta^3 - \alpha - \beta - \alpha^2\beta - \alpha\beta^2.$$

6.47. Να παραγοντοποιήσετε την παράσταση:

$$A = (2 + x + x^2) - x^3$$

(Υπόδειξη: Προσθέστε και αφαιρέστε τον 1.)

[Απ. $A = (1+x+x^2)(4+x^2)$]

6.48. α) Να παραγοντοποιηθεί η παράσταση:

$$x^4 + 4y^4.$$

β) Αν οι αριθμοί x, y είναι θετικοί ακέραιοι και $y \geq 2$, να αποδείξετε ότι ο αριθμός $x^4 + 4y^4$ είναι σύνθετος.

6.49. Δίνεται το άθροισμα

$$S = 100^2 - 99^2 + 98^2 - 97^2 + \dots + 2^2 - 1^2.$$

α) Να αποδείξετε ότι $100^2 - 99^2 = 100 + 99$ και έπειτα ότι $S = 100 + 99 + 98 + 97 + \dots + 2 + 1$.

β) Να υπολογίσετε το S χρησιμοποιώντας τη μέθοδο που εφάρμοσε ο Gauss όταν ήταν μικρός.

[Απ. β) $S=5050$]